Agatha Christie

Jaful obligaţiunilor de un milion de dolari

— Câte furturi de obligaţiuni au mai fost în ultimul timp!

— Am remarcat într-o dimineaţă, punând la o parte ziarul. Poirot, hai să renunţăm la ştiinţa deducţiei şi să ne ocupăm în schimb de infracţiuni comune.

— Ai prins gustul banului, parc-aşa se zice, nu, mon ami?

— Păi, uită-te la ultima lovitură, obligaţiuni Liberty în valoare de un milion de dolari, pe care Banca londonezo-scoţiană le trimitea la New York şi care au dispărut într-o manieră cu totul remarcabilă de la bordul vasului Olympia.

— Dacă n-aş avea „mal de mer", şi dacă n-ar fi aşa de greu să practici metoda excelentă a lui Laverguier pentru mai mult de câteva ore cât durează traversarea Canalului Mânecii, eu însumi aş fi încântat să călătoresc pe unul din aceste mari transatlantice, murmură Poirot visător.

— Într-adevăr, am răspuns entuziasmat. Unele din ele sunt ca nişte palate: piscine, saloane, restaurante, sere cu palmieri – de aproape nu-ţi vine să crezi că te afli pe mare.

— În ce mă priveşte, întotdeauna îmi dau seama când sunt pe mare, zise Poirot trist. Şi toate fleacurile pe are mi le enumeri nu-mi spun nimic; dar, prietene, gândeşte-te o clipă la sufletele care călătoresc incognito! La bordul acestor palate plutitoare, cum pe bună dreptate le-ai numit, poţi să întâlneşti elita, „haute noblesse" a lumii interlope.

Agatha Christie

Jaful obligaţiunilor de un milion de dolari

— Câte furturi de obligaţiuni au mai fost în ultimul timp!

— Am remarcat într-o dimineaţă, punând la o parte ziarul. Poirot, hai să renunţăm la ştiinţa deducţiei şi să ne ocupăm în schimb de infracţiuni comune.

— Ai prins gustul banului, parc-aşa se zice, nu, mon ami?

— Păi, uită-te la ultima lovitură, obligaţiuni Liberty în valoare de un milion de dolari, pe care Banca londonezo-scoţiană le trimitea la New York şi care au dispărut într-o manieră cu totul remarcabilă de la bordul vasului Olympia.

— Dacă n-aş avea „mal de mer”, şi dacă n-ar fi aşa de greu să practici metoda excelentă a lui Laverguier pentru mai mult de câteva ore cât durează traversarea Canalului Mânecii, eu însumi aş fi încântat să călătoresc pe unul din aceste mari transatlantice, murmură Poirot visător.

— Într-adevăr, am răspuns entuziasmat. Unele din ele sunt ca nişte palate: piscine, saloane, restaurante, sere cu palmieri – de aproape nu-ţi vine să crezi că te afli pe mare.

— În ce mă priveşte, întotdeauna îmi dau seama când sunt pe mare, zise Poirot trist. Şi toate fleacurile pe are mi le enumeri nu-mi spun nimic; dar, prietene, gândeşte-te o clipă la sufletele care călătoresc incognito! La bordul

acestor palate plutitoare, cum pe bună dreptate le-ai numit, poţi să întâlneşti elita, „haute noblesse” a lumii interlope.

Am râs.

— Aşadar, asta te entuziasmează pe tine! Ai fi dorit să-ţi încrucişezi sabia cu cel care a furat obligaţiunile Liberty?

Proprietăreasa ne întrerupse:

— O tânără vrea să vă vadă, domnule Poirot. Poftim cartea ei de vizită.

Pe cartea de vizită se putea citi: domnişoara Esmée Farquhar. După ce plonjă sub masă pentru a recupera o firimitură rătăcită pe care o aruncă cu grijă în coşul de gunoi, Poirot îi făcu semn din cap proprietăresei să o poftească.

În clipa următoare fu condusă înăuntru una din cele mai încântătoare tinere ce mi-a fost dat să văd. Avea vreo 25 de ani, ochi mari negri şi o siluetă perfectă. Era bine îmbrăcată şi complet stăpână pe sine.

— Vă rog să luaţi loc, mademoiselle. Vi-l prezint pe prietenul meu, căpitanul Hastings, care mă ajută în rezolvarea micilor mele probleme.

— Mi-e teamă că astăzi v-am adus o problemă mare, monsieur Poirot, spuse fata, înclinând graţios din cap către mine, pe când se aşeza. Presupun că aţi citit în ziare, mă refer la furtul obligaţiunilor Liberty de pe Olympia. Pesemne că pe faţa lui Poirot se putea citi o oarecare uimire, deoarece ea continuă grăbită: Fără îndoială că vă întrebaţi ce legătură am eu cu o instituţie aşa de oficială cum e Banca londonezo-scoţiană. Pe de o parte niciuna, pe de alta toate. Vedeţi, monsieur Poirot, sunt logodită cu domnul Philip Ridgeway.

— Aha! Şi domnul Philip Ridgeway…

— Este cel căruia-i fuseseră încredinţate şi de la care au fost furate. Desigur că nu i se poate reproşa nimic, pentru că n-a fost deloc vina lui. Totuşi este disperat, iar unchiul său, ştiu asta, insistă că el a menţionat probabil cuiva că se

află în posesia obligaţiunilor. Ce ghinion îngrozitor pentru cariera lui!

— Cine este unchiul său?

— Domnul Vavasour, director general asociat al Băncii londonezo-scoţiene.

— Ce-ar fi, domnişoară Farquhar, să-mi relataţi întreaga istorie?

— Cu plăcere. După cum ştiţi, Banca dorea să-şi extindă creditele în America şi, în acest scop, a hotărât să trimită obligaţiuni Liberty în valoare de un milion de dolari. Domnul Vavasour l-a ales pe nepotul său, care ocupa de mulţi ani o funcţie de mare încredere la Bancă şi care cunoştea toate detaliile afacerilor Băncii la New York, să întreprindă această călătorie! Olympia a plecat din Liverpool pe data de 23, iar obligaţiunile i-au fost înmânate lui Philip în aceeaşi dimineaţă de către domnul Vavasour şi domnul Shaw, cei doi directori generali asociaţi ai Băncii londonezo-scoţiene. Au fost numărate, legate într-un pachet şi sigilate în prezenţa sa, după care el însuşi a încuiat pachetul imediat în cufăr.

— Un cufăr cu o broască obişnuită?

— Nu, domnul Shaw a insistat să fie prevăzut cu o încuietoare specială de Ia magazinul „Hubbs”. După cum am spus, Philip a pus pachetul la fundul cufărului. A fost furat cu câteva ore înainte de sosirea la New York. S-a făcut o percheziţie riguroasă a întregului vas, dar fără rezultat. Obligaţiunile păreau să se li făcut literalmente nevăzute.

Poirot făcu o grimasă.

— Totuşi n-au dispărut cu totul din moment ce înţeleg că au fost vândute cu bucata la o jumătate de oră după acostarea Olympiei! Fără îndoială că primul lucru pe care trebuie să-l fac este să mă întâlnesc cu domnul Ridgeway.

— Tocmai voiam să vă propun să luaţi masa cu mine la restaurantul „Cheshire Cheese”. Acolo i-am dat întâlnire lui Philip, dar nu ştie că v-am consultat în numele lui.

Amândoi ne-am dat imediat acordul şi am plecat cu un taxi.

Domnul Philip Ridgeway ajunsese înaintea noastră şi fu oarecum surprins să-şi vadă logodnica sosind cu doi străini. Era un tânăr chipeş, înalt şi dichisit, cu câteva fire albe la tâmple, deşi nu putea să aibă mult peste 30 de ani.

Domnişoara Farquhar se îndrepta spre el şi-i puse mâna pe braţ.

— Iartă-mă că am acţionat fără să te întreb, Philip, spuse ea. Să te prezint domnului Hercule Poirot, de care trebuie să fi auzit şi prietenului său, căpitanul Hastings.

Ridgeway părea foarte uluit.

— Bineînţeles că am auzit de dumneavoastră, monsieur Poirot, spuse el strângându-i mâna. Dar nu ştiam că Esmée avea de gând să vă consulte în problema mea… A noastră.

— Mi-era teamă că n-o să mă laşi, Philip, zise domnişoara Farquhar, supusă.

— Deci, ai luat toate măsurile de asigurare, remarcă el zâmbind. Sper că monsieur Poirot va reuşi să facă lumină în această situaţie neobişnuită, pentru că eu, mărturisesc cinstit, aproape că mi-am ieşit din minţi de grijă şi nelinişte.

Într-adevăr, era tras la faţă şi cu privirile rătăcite, arătând limpede tensiunea nervoasă în care se afla.

— Ei, ei, făcu Poirot. Hai să mâncăm şi în timpul mesei o să ne străduim împreună să vedem ce e de făcut. Vreau să ascult povestea domnului Ridgeway din propria-i gură.

În timp ce ne înfruptam din friptura excelentă şi delicioasa ciulama de rinichi, specialitatea casei, Philip Ridgeway istorisi întreaga situaţie care a dus la dispariţia obligaţiunilor Liberty. Povestea lui se potrivea cu cea a domnişoarei Farquhar în cele mai mici detalii. Când termină, Poirot luă conducerea conversaţiei cu o întrebare:

— Cum anume aţi descoperit că obligaţiunile fuseseră furate, domnule Ridgeway?

Râse cu amărăciune.

— Era izbitor, monsieur Poirot. Nu putea să-mi scape. Cufărul fusese tras pe jumătate din cabină, julit şi tăiat unde încercaseră să forţeze încuietoarea.

— Dar eu am înţeles că a fost deschis cu cheia?!

— Aşa e. Au încercat să-l forţeze, dar n-au putut. În cele din urmă, probabil că l-au descuiat într-un fel sau altul.

— Curios lucru, zise Poirot şi ochii începură să-i scânteieze cu acea luminiţă verzuie pe care o cunoşteam aşa de bine. Descoperă că aveau cheia de fapt, deşi fiecare din încuietorile magazinului „Hubbs” este unică.

— Tocmai de aceea nu putea să aibă cheia. Iată ce mă obsedează zi şi noapte.

— Sunteţi sigur de asta?

— Pot să jur şi, în plus, dacă avea cheia sau o dublură, de ce-ar fi pierdut atâta timp pentru a forţa o încuietoare evident inexpugnabilă?

— Ah! Iată exact întrebarea pe care ne-o punem şi noi! Îndrăznesc să prezic că soluţia, dacă o vom descoperi vreodată, se va baza pe acest fapt neobişnuit. Vă rog să nu vă supăraţi dacă vă mai pun o întrebare: Sunteţi absolut sigur că nu aţi lăsat cufărul descuiat?

Philip Ridgeway rămase privindu-l lung, drept care Poirot gesticulă în semn de iertare:

— Se mai întâmplă! Bine. Deci obligaţiunile au fost furate din cufăr. Ce a făcut hoţul cu ele? Cum a reuşit să ajungă cu ele la ţărm?

— Ah! Exclamă Ridgeway. Asta este. Cum? S-a trimis vorbă la vamă şi toate persoanele de pe vapor au fost trecute prin ciur şi prin sită.

— Înţeleg că obligaţiunile formau un pachet voluminos.

— Desigur. Nu puteau fi ascunse pe punte şi, oricum, ştim că n-au fost ascunse din moment ce au fost oferite spre vânzare la jumătate de oră după sosirea Olympiei, cu mult timp înainte să dau telegrama şi să anunţ seriile. Un acţionar jură că a cumpărat câteva chiar înainte ca Olympia să acosteze. Dar obligaţiunile nu pot fi transmise telegrafic.

— Telegrafic nu, dar nu cumva s-a apropiat vreun remorcher?

— Numai cele oficiale şi asta s-a întâmplat după ce s-a dat alarma şi toată lumea era în stare de alertă. Eu însumi am vegheat să nu fie cumva transmise în felul acesta. Doamne, Poirot, o să-nnebunesc! Lumea începe să spună că eu însumi le-am furat.

— Dar şi dumneavoastră aţi fost percheziţionat la coborâre, nu-i aşa? Îl întrebă Poirot blând.

— Da.

Tânărul îl privi nedumerit.

— Văd că nu-nţelegeţi ce vreau să spun, zise Poirot zâmbind enigmatic. Acum aş dori să fac o mică anchetă la Bancă.

Ridgeway scoase o carte de vizită şi notă pe ea câteva cuvinte.

— Trimiteţi-o unchiului meu şi vă va primi imediat.

Poirot îi mulţumi, îşi luă la revedere de la domnişoara Farquhar şi pornirăm împreună spre Threadneedie Street, unde se afla sediul central al Băncii londonezo-scoţiene. Arătând cartea de vizită a lui Ridgeway, am fost conduşi printr-un labirint de birouri şi ghişee, făcând slalom printre funcţionari care încasau şi alţii care restituiau bani, până într-un mic birou de la etajul întâi, unde furăm primiţi de directorii generali. Erau doi gentlemeni gravi, care albiseră în slujba băncii. Domnul Vavasour avea o bărbuţă scurtă şi albă, în timp ce domnul Shaw era proaspăt ras.

— Înţeleg că sunteţi detectiv particular? Zise domnul Vavasour. Foarte bine. Desigur că noi ne-am încredinţat afacerea Scotland Yard-ului. Inspectorul McNeil se ocupă de acest caz şi mi se pare un ofiţer foarte competent.

— Sunt convins, zise Poirot politicos. O să-mi îngăduiţi, sper, să pun câteva întrebări în numele nepotului dumneavoastră? M-ar interesa cine a comandat încuietoarea de la magazinul „Hubbs”?

— Eu însumi am comandat-o, răspunse domnul Shaw. N-am vrut să încredinţez nici unui funcţionar această treabă, în ce priveşte cheile, una o deţinea domnul Ridgeway, iar colegul meu şi cu mine aveam câte una.

— Deci, nici un funcţionar n-a avut acces la ele?

Domnul Shaw se întoarse întrebător către domnul Vavasour.

— Cred că nu greşesc când afirm că au rămas în seiful în care au fost aşezate încă din ziua de 23, spuse domnul Vavasour. Din păcate, colegul meu s-a îmbolnăvit acum două săptămâni – de fapt, chiar în ziua în care a plecat Philip – şi abia acum s-a însănătoşit.

— Bronşita acută nu mai este o glumă pentru un om de vârsta mea, zise domnul Shaw jalnic. Mi-e teamă că domnul Vavasour a avut mult de lucru din pricina absenţei mele, ca să nu mai pun la socoteală suferinţa de pe urma acestei griji neaşteptate.

Poirot mai puse câteva întrebări. Mi-am dat seama că se străduia să determine gradul exact de intimitate dintre unchi şi nepot. Răspunsurile domnului Vavasour fură scurte şi la obiect. Nepotul său era o persoană oficială de mare încredere la Bancă şi nu ştia să aibă nici datorii, nici dificultăţi materiale. Îi mai fuseseră încredinţate misiuni similare în trecut. În cele din urmă am fost alungaţi în mod politicos.

— Sunt dezamăgit, spuse Poirot când ajunserăm în stradă.

— Sperai să descoperi mai mult? Sunt nişte bătrâni cam confuzi.

— Nu asta mă dezamăgeşte, mon ami. Nici nu mă aşteptam să găsesc un director de bancă pe care să-l pot considera „un destoinic om de finanţe cu o privire vulturească”, aşa cum sunt descrişi aceştia în romanele tale preferate. Nu, sunt dezamăgit de caz – e mult prea simplu!

— Simplu!

— Da, tu nu găseşti că e aproape copilăresc de simplu?

— Ştii cine a furat obligaţiunile?

— Da.

— Dar atunci… Trebuie… de ce…

— Nu te zăpăci şi nu te înroşi, Hastings. Nu vom face nimic în clipa de faţă.

— Dar de ce? Ce aştepţi?

— Pe Olympia. Trebuie să se întoarcă marţi din călătoria de la New York.

— Dar dacă ştii cine a furat obligaţiunile, de ce să mai aştepţi? S-ar putea să ne scape.

— Să fugă pe o insulă din Oceanul Pacific unde nu există extrădare?! Nu, mon ami, nu i-ar prii viaţa de acolo. Şi ca să-ţi răspund la întrebarea de ce să aşteptăm – eh bien, pentru inteligenţa lui Hercule Poirot cazul este absolut limpede, dar de dragul celorlalţi care nu sunt la fel de înzestraţi de bunul Dumnezeu – cum ar fi inspectorul McNeil, de exemplu – ar fi de preferat să facem o mică cercetare pentru a stabili faptele. Trebuie să-i respectăm pe cei mai puţin dotaţi decât noi.

— Oh, Doamne, Poirot! Ştii, aş da o groază de bani ca să te văd făcându-te de râs – măcar o dată. Eşti aşa de nesuferit de încrezut!

— Nu te enerva, Hastings. Zău, sunt momente când observ că aproape mă deteşti. Vai, din păcate sufăr de pedeapsa genialităţii!

Spunând acestea îşi umflă pieptul şi oftă atât de nostim încât am izbucnit în râs fără voia mea.

Marţi goneam spre Liverpool într-un compartiment de clasa întâi. Poirot refuzase cu încăpăţânare să-mi divulge ceva din supoziţiile sau convingerile sale. Se mulţumea să-şi exprime surprinderea că eu nu sunt la fel de „au fait” cu situaţia. Cum dispreţuiesc cearta, mi-am ascuns curiozitatea sub o platoşă de indiferenţă.

Odată ajunşi la cheiul unde era ancorat marele transatlantic, Poirot deveni ager şi vioi. Procedura a constat din chestionarea a patru însoţitori de bord, care au fost

întrebaţi despre un prieten de-al lui Poirot ce traversase oceanul în drum spre New York la data de 23.

— Un bătrânel cu ochelari, care nu prea ieşea din cabină.

Descrierea părea să i se potrivească unui anume domn Ventner, care ocupase cabina C 24 de lângă cea a lui Philip Ridgeway. Deşi nu eram în stare să înţeleg cum dedusese Poirot existenţa şi înfăţişarea domnului Ventner, eram extrem de emoţionat.

— Spuneţi-mi, am strigat, nu cumva acest domn a părăsit printre primii vasul când aţi ajuns la New York?

Însoţitorul de bord clătină din cap.

— Nu, domnule, a fost chiar unul dintre ultimii.

M-am retras perplex şi am observat că Poirot îmi zâmbea pe sub mustaţă. El îi mulţumi însoţitorului cu o bancnotă şi ne luarăm adio.

— Toate ca toate, am remarcat cu satisfacţie, dar ultimul răspuns cred că ţi-a distrus preţioasa teorie, oricât ai rânji.

— Ca de obicei, nu înţelegi nimic, Hastings. Dimpotrivă, acest răspuns e piatra de temelie a teoriei mele.

Mi-am aruncat braţele în sus, disperat.

— Renunţ.

Din nou în tren, în timp ce goneam spre Londra, Poirot scrise cu sârg câteva minute, după care sigilă rezultatul într-un plic.

— Ăsta-i pentru bunul inspector McNeil. Am să-l las în drum la Scotland Yard şi apoi ne vom îndrepta spre restaurantul „Rendez-vous”, unde am invitat-o pe domnişoara Esmée Farquhar să ne facă cinstea de a lua masa cu noi.

— Şi Ridgeway?

— Ce-i cu el? Întrebă Poirot clipind din ochi.

— Păi, doar nu cumva te gândeşti… Nu se poate…

— Eşti din ce în ce mai incoerent, Hastings. De fapt, eu chiar gândesc. Dacă Ridgeway ar fi hoţul, ceea ce n-ar fi exclus, cazul ar fi fost încântător; o veritabilă lecţie metodică.

— Dar nu la fel de încântătoare pentru domnişoara Farquhar.

— Poate că ai dreptate. De aceea a ieşit cum nu se poate mai bine. Hastings, hai să revedem împreună cazul. Văd că abia aştepţi. Pachetul sigilat este scos din cufăr şi se face nevăzut, după cum se exprima domnişoara Farquhar. Nevăzut nu putem să credem că a fost, având în vedere dovezile pe care ni le dă dezvoltarea actuală a ştiinţei şi atunci să ne gândim ce-ar fi putut să se întâmple. Toată lumea afirmă că e incredibil ca el să fi fost dus pe ascuns la ţărm.

— Da, dar ştim că…

— S-ar putea ca tu să ştii, Hastings, eu nu. Sunt de părere că, din moment ce părea incredibil, este într-adevăr incredibil. Rămân două posibilităţi: să fi fost ascuns la bord – lucru de asemenea cam greu – sau să fi fost aruncat peste bord.

— Cu un colac de salvare, vrei să spui?

— Fără colac.

L-am privit neîncrezător.

— Atunci, dacă obligaţiunile au fost aruncate în mare, nu puteau fi vândute la New York.

— Îţi admir mintea logică, Hastings. Obligaţiunile s-au vândut la New York, aşadar nu au fost aruncate în mare. Înţeleg unde ajungem?

— Unde eram la început.

— Jamais de la vie”! Dacă pachetul a fost aruncat peste bord, iar obligaţiunile s-au vândut la New York, atunci pachetul nu le putea conţine. Există oare vreo dovadă că pachetul conţinea într-adevăr obligaţiunile? Adu-ţi aminte că domnul Ridgeway nu l-a deschis niciodată de când i-a fost înmânat la Londra.

— Dar atunci…

Poirot îl opri impacientat.

— Lasă-mă să continui. Ultima oară, obligaţiunile au fost văzute în biroul Băncii londonezo-scoţiene în dimineaţa zilei

de 23. Ele apar la New York la o jumătate de oră după sosirea Olympiei şi, cum spune o singură persoană căreia nimeni nu-i dă ascultare, chiar înainte de a ajunge. Să presupunem, deci, că ele n-au fost niciodată la bordul Olympiei. Ar fi putut ajunge altfel la New York? Da, vasul Gigantic părăseşte Southampton în aceeaşi zi cu Olympia, iar el deţine recordul de traversare a Atlanticului. Trimise cu Gigantic, obligaţiunile ar fi ajuns în New York cu o zi înainte de sosirea Oliympiei. Totul este limpede, cazul începe să se explice. Pachetul sigilat e fals şi probabil că a fost substituit în biroul Băncii. Ar fi fost uşor pentru oricare dintre cei trei bărbaţi prezenţi acolo să pregătească o dublură care să înlocuiască coletul veritabil. Trčs bien, obligaţiunile sunt expediate unui complice din New York cu instrucţiuni să le vândă în momentul când soseşte Olympia, dar pentru aceasta cineva trebuie să călătorească pe Olympia pentru a manipula presupusul jaf.

— Dar de ce?

— Pentru că dacă Ridgeway deschide pachetul şi descoperă că e fals, bănuiala zboară imediat înapoi la Londra. Nu, bărbatul din cabina alăturată îşi face treaba, se preface că forţează broasca cât se poate mai evident, astfel încât să atragă neîntârziat atenţia asupra furtului, descuie de fapt cufărul cu o dublură, aruncă pachetul peste bord şi aşteaptă până coboară ultimul călător. Bineînţeles că poartă ochelari ca să-şi ascundă ochii şi este invalid pentru că nu vrea să rişte să se întâlnească cu Ridgeway. Coboară la New York şi se întoarce cu primul vapor.

— Dar cine… care din ei era?

— Cel care avea un duplicat la cheie, cel care a comandat încuietoarea, cel care nu a fost grav bolnav de bronşită şi nu a stat în casa lui de la ţară… en fin, bătrânelul cel „confuz”, domnul Shaw! Există infractori şi în cercurile suspuse câteodată, prietene. Ei, am ajuns. Mademoiselle, am izbândit! Îmi permiteţi?

Şi, radiind de mulţumire, Poirot o sărută uşor pe ambii obraji.

SFÂRŞIT